

ШОДУНАВКА.

№ 37.

У Суботу 11. Септембра

1843.

ОДПѢВЪ ПѢСМИ КАРАЂОРЂА.

Гди с' у Дунай Сава слива,
Свака србска душа жива
Садъ веселя піс сласти,
Неподложна мрзкой власти.

Карађорђа... бодра сына
Сватко данасъ благослави,
Ерь онъ умъ цѣнит' праве
Бранителъ србске славе.

Съ пынме поче правда владат',
А Србія преста страдат'.
Суза с' више садъ нелів
Нит' Србія с' сунце крів.

Мачъ несѣва, топъ нетутныи,
Нит' предае землю слутныи,
Майка, дѣца већь непиште,
Срба окови нетиште.

Садъ у миру србека дѣва
Своїй други вако пѣва:
Ты си право некадъ рекла.
Тече вода кудъ е текла!

Власть се врага посрамила,
А Србія прославила,
Душманъ сада сузе лів
Надъ нымъ црный с' облакъ вів.

То су дѣла Александра,
Карађорђа сыва бодра,
Зат' и пѣва Србинъ живый:
Нашегъ Княза Богъ да живи!

у Руни.

Б. Ж.

КАРАКТЕРИ НАРОДА НѢМАЧКОГА И СЛАВЕНСКОГА,

ПО ОПИСАНИЮ ПРУСКОГА ПРОФЕССОРА ХЕФТЕРА, У НѢГОВОМЪ НАЙНОВІЈМЪ САСТАВКУ: „Der Weltkampf der Deutschen und Slawen seit dem sechsten Jahrhundert.“ (БОРБА СВѢТА НѢМАЧКОГА СА СЛАВЕНСКИМЪ ОДЬ ПЛЕСТОГЪ СТОЛЕЋА ДО САДЪ ТРАЮЋА.)

(Продуженіе.)

Обрану противъ наметнуте намъ лености подае намъ свакидашнѣй искусство, особито у оны, кои се за себе и за свою милу родбину или обитель стараю, и за себе или за свое раде: али то, да и сами сусѣди наши Нѣмци и садъ надничаре за новце радо узимлю Славене, на пр. Чехе, само удалѣномъ одъ нась туђинцу, као Хефтеру, непознато быти може; ова истинитостъ безъ сумња важније свѣдоочанство дає, него сва мнѣнія списателя, кои исто тако наше околности и одношенија познавали нису, као што нису никадъ чисто славенско село и съдиште видили и познали. Да је управо наше праотцеве, особито докъ су самостално живили, марљивостъ и радиность украшавала, то је свѣтъ већь одре припознао, и то је доста посвѣдочило рано и предъ осталима сусѣднима народима напредуюће развиће душевнога и обштинскога живота нњиовога; ово су правдолюбиви туђинци свагда припознавали, а и садъ припознаю, као што, да само је данъ примѣръ наведемо, Волфгангъ Менцель, историкъ нѣмачкиј, на странама 343, 421, 424,

и т. д. свое Исторіє Нѣмаца (2 изданіє 1834), именито о Чесима съ найвѣхимъ поштованѣмъ говори, и изображеностъ нѣиову као чудновату, высоку, изредну, и далеко нѣмачку надвysуюю описує и хвали. Исто тако и нашъ историкъ Пулкава свѣдоchi, „да є земля ческа многимъ изредностима, као ружа падъ цвѣхемъ, остale земль надвysила“; а славанъ човеколюбацъ Хердеръ, такођеръ Нѣмацъ, као правый пріятель просвѣщенія врло жали: „что су Славени у своемъ брзомъ и особитомъ развитку съ едне стране одъ Татара, а съ друге одъ Нѣмаца задржани и препречени.“ Што су пакъ сада многи народи славенски душевно натрагъ заостали, то карактеру нашемъ само незнalaцъ приписати може, кои не само што ние станъ Славена изпытао, него юшть и дѣла знатнія, на станъ и исторію нѣиову односећа се, као што су на пр. Пелцлова, Шафарикова, Палацкогъ, а и самогъ Нѣмца Менцла, или ние ни читao, или, ако є читao, ние доста онѣніо, иначе бы га, да вѣћь кодъ истога примѣра останемо, овай найпосле именованый (Менцель) на стр. 519 — 522 свое нѣмачке исторіє другоме чemu быво научio. Та обазримо се само наоколо; гдѣгодь гране народа славенскога у већемъ числу заиста у бѣди и у душевномъ занемареню живити видимо, заръ су онде Нѣмци, кои међу Славенимата, у равнимъ обстоятельствама и подъ истимъ погодбама съ нѣима живећи, заръ су, велимъ, болни, изображенія? Заръ то значи старати се за изображеніе Славена, такимъ начиномъ школе урећивати, као што су на пр. у Лужици и у Слезской и т. д.? Истина є, дасе тамо врло многое школе заводе, и много се о нѣима ради, али све то, жалибоже — бадава и бесполезно! као што се управо садъ некій публициста у нѣмачкимъ общимъ новинама тужи, ёрбо Срби и Слезани у тима нѣмачкимъ школама тако мало науче и знанѣ свое умноже, као што бы се Нѣмци у школама славенскими, французскимъ или другима туђоезычними научили. Народи се неизображиваю само средствомъ очио;

езыкъ, и то прирођенъ материнскій езыкъ є единъ средство къ томе, кое се нада свимъ уважавати и цѣнити мора, а особито у онимъ нижимъ школама, просто-народним, ёръ найвећа часть дѣце школе просто-народне, ёдва крозъ толико времена походи, и посѣщавати може, колико є нужно, да онай туђији езыкъ у толико баръ научи, да човекъ обична у нѣму мыслити и мысли свое коекако изразити кадаръ буде. Каква могу быти слѣдства таковогъ настављенія, кадъ народъ очевидно у ове не-природне школе само крозъ онолико времена иде, докъ оно, што му се предає, неуразуме, ёръ текъ езыкъ туђу учити мора; дакле знанѣ у нѣму предавано поняти и себи присвоити ние у станю и цѣло школованѣ ништа му ние на ползу было? Како дакле и одкудъ може несрѣћанъ такавъ народъ срце, разумъ и цѣлый духъ свой обогатити и у савршенствовати? На овай начинъ ништа се друго нечини, него се само драгоценъо време и посао губи и разспилъ и то несамо у нижимъ, него и у вышнимъ школама и заведеніяма учебнимъ, у коима се туђу езыкъ као средство изображения употреблява, и у овима се напредованѣ у изображаваню особито съ почетка отегоћава и доцніе се изображеніи одъ свога, и народнога одтуђио, и тако се народъ онай учены и изображены лишава; па одкудъ онда да узима народно изображенѣ? И заръ за овакій дарь да тай народъ юшть благодари? Можемо мы славую у мѣсто ране давати драго каменѣ, и можемо га тѣшити, да є то тако скupoћено, да се за нѣгову цѣну много мрављи яца и нѣима подобне ране купити може, видитиemo наскоро, како ће весело поредъ таковогъ дара скакати; или пакъ изчупаймо му нѣгово направо перъ, пакъ метнимо друго ма како лѣпо шарено, видитиemo хоће ли му прирастити и чутиemo до скора, како ће после тога пѣвати! —

Право просвѣщеніе текъ у наше доба починѣ кодъ свю народа европейски свое благодатно царство и међу нижега стана людма разширивати. И мы Славени дакле нисмо юшть посао свршили, нити смо се

тежеи искреногъ за просвѣштеніемъ одрекли. И оно, што смо, несрећнима и непріятними околностима задржани, безъ наше кривице, досадъ пренебрегли, и то ћемо поправити, како намъ се надежда праведна и найвреліа жеља изпуни, како т. е. добро урећене школе добыемо; школе велико народне, духу времена саданѣгъ примѣрене и нашимъ потребама одговараюће, и то не само ниже, него и высоке, кое бы, као што се у други народа догађа — вредне били, цѣло общество правымъ просвѣштеніемъ у народномъ духу напунити и проникнути, и то разумѣва се средствомъ народнога језика! — Онда ће заиста и наше свестранно изображенѣ скориѣ напредовати и снажије и живљь постати, и онда ће се у саобраћеню домаћемъ и у радиности обшиинской новъ животъ пробудити. — Способность досадашњу и искренну жељу за изображеніе у Славена, преко сваке сумњи, доказива међу другима, као примѣръ, оно ревно притицање людїј сваке врсти, стари и млады, у школе радише (*real-ne*) ческо-народне, кое су се у поиѣкимъ мѣстима у Ческой, (именито у Зbrasлави, у Блатну, у Пилзну, у Клатову, у Кривоклату и др.) у вайновије доба одъ могућни родолюбача заведене, као ясне давище изъ ютренѣгъ сумрака появиле. Постоянство у приљажности и напредованї и успѣхъ ученика, који премда често већ одрастни, опетъ савѣтно се труде и паште, да ову добродошлу прилику употребе за допунити оно, што су у младости противъ свое волје пропустити морали, све приятель и покровитель просвѣштенија съ милимъ удивљињемъ напунија, јеръ ови зрѣли слушательи, не само свою удобность, него и после седничногъ радена тако потребный светачнай и недельный одморъ съ драге волје изображеню своме на жертву приносе! —

Како је свѣтъ о старимъ Нѣмцима у овомъ огледу судио, то може Г. Професоръ изъ Тацита сазнати, који нешто о медвеђој кожи споминѣ, на којој су вели онъ нѣки сѣверни барбари (но никако Славени!) тако

дugo тромо лежали, докъ ји годъ није нужда матерала, да опетъ траже медведа съ другомъ кожомъ.*)

Мы и сами и данъ данашній познаемо земљу и предѣле нѣмачке, о чимъ жительми бы се право рећи могло све оно, што је Г. Хефтеръ о трудолюбију Славена написао; но ови предѣли намъ несметаю, да погледамо и далѣ, па да познамо поредъ ових опетъ друге предѣле, кое се приљажносћу и изображенїемъ одликују; и зато јошти није ни једанъ одъ насъ Славена цѣлый нѣмачкиј сусѣдњи народъ осудио, као што су то съ наима Славенима многи Нѣмци, а именито и Г. Хефтеръ учинили.

Нешто подобно могли бы мы и о чистоти рећи, кадъ бы, као Г. Хефтеръ, на једной страни само сјайна, а на другой саме калъ и погрѣшке тражити и видити хтѣли, јеръ онъ вели: „да Славенинъ збогъ лености самъ и са своима у јалчи и нечистоти пребивати може.“ Кои одъ насъ небы могао, за опровергнуће овогъ измышљеногъ правила, навести мајкаръ сто примѣра изъ домаћегъ нашеј славенскогъ живота? — Али је срећомъ самъ Г. Професоръ то свое мнѣније опровергао, кадъ је, мало после ти горе наведены рѣчји, „чистоту“ безъ ограничена къ добродѣтельима славенскими причислио.

(Далѣ слѣдује.)

КОРРЕШПОНДЕНЦИЈА.

У Варшави 30 Јул. - 11. Авг. 1843.

(настављање.)

Полная Русская Хрестоматия или образцы красноречия и поэзии, избранные изъ лучшихъ отечественныхъ писателей А. Галахова

*.) Чудна је то стварь, да многи Тацита наводе, као да је онъ Нѣмце хвалјо. Нама се оно, што је онъ рекао, чини да је више руга него хвали; јеръ кадъ онт туђинацъ, караваји рођаке свое и ватрено јиј материјају да се побољшају, кадакадъ съ гордымъ презирањемъ, да јиј осрамоти, наведе сусѣде и покаже јимъ, да јиј и ови у вѣкимъ стварима превазилазе, премда су непросвѣћени барбари, или кадъ Римљанима свонма пребацују, да су равни онима барбарама нѣмачкима у сировој страсти, који на пр. у игри жене, дѣцу и на послѣдакъ и саме себе на коцку међу и програти, или продати могу, то вальда није никаква похвала! —

вылѣ. Москва 1843. — Ова крестоматія од-
ликує се не само савршенымъ рускимъ езы-
комъ, но и уобщте рускомъ литераторомъ.
Ова є полезна како ученицима, тако и покрай
тога може ю пріятно читати свакій любитель
словесности.

Солдатскіе Досути Луганскаго. С. Пе-
тербургъ. 1843. — Ово сачинѣніе написано є
общтенароднымъ езыкомъ, кога пони свакій
селякъ.

Шекспиръ. Переводъ съ англійскаго Н.
Келтера. 4 части. Москва 1843. — Овай пре-
красный переводъ издае се съ добрымъ успѣхомъ.

Испанскій Театръ. Переводъ съ испан-
скаго К. Тимковскаго. Ст. Петербургъ. 1843.
(Сvezакъ I. и II.). — Овай прекрасный пре-
водъ женіялны драматичны сачинѣнія шпаньоль-
ски пѣсника приноси честь савршеної руской
литератури. Важно ће допунѣніе къ нѣму бы-
ти исторія драматичнага знанія у Шпаньольской,
критичный изборъ дѣла и изяснителна при-
мѣчанія. Издание почето є съ переводомъ цѣ-
лога Калдерона.

Исторія Фридриха Великаго. Съ 500
рисунками Менцеля. Ст. Петербургъ. 1843.
(Сvezакъ I.) — Издание особито қраено. То
є преводъ сачинѣнія Куелера, изпунѣнъ врло
љпо и уобщте намѣнѣнъ потребностима ру-
ски читателя.

*Дневникъ Русскаго путешественника по Ев-
ропѣ. Алексія Зилова.* Двѣ части. Москва
1843. — Книга занимльива за любителъ ла-
кога читанія.

*Хозайственные отерки гасти Аракской До-
лины,* вошедшій въ составъ Друзино - Имере-
тинской Губерніи. (Соч. Шопена). Ст. Пе-
тербургъ. 1843. — Ова є книга неоцѣнѣнныи
налазакъ за Русе, занимаюће се штатистикомъ
свога отечества.

На Сонѣ Грядущій, отрывки изъ вседнев-
ной жизни, сачиненіе графа В. А. Соллогуба.
2 части. С. Петербургъ. 1843. — Подъ овымъ
заглавлѣмъ садржаваю се повѣсти и приице,
кое саставляю украшай найновије руске лите-
ратуре.

(Далѣ слѣдує.)

ГРОБЪ СУЛТАНА МАХМУДА.

(Съ нѣмачкогъ.)

Султанъ Махмудъ є у Турской готово са-
свимъ заборавлѣнъ. Нѣговъ є гробъ у єдной
малой капели, коя є каквой лѣпой кућици по-
добна; а надъ гробомъ виси єдно велико по-
злаћено кандило. Ту стои сандукъ съ гази-
мирскимъ шаломъ обвіенъ; горе на нѣму стои
фесь съ єднимъ одъ діаманта перомъ, кои є
онъ у животу носіо. Одма поредъ нѣга по-
чива нѣгова сестра, коя є паскоро за нимъ
умрла, и нѣнъ гробъ никакве знаменитости нема.

Д. Авраамовићъ,
Живописацъ.

СМѢШИЦА.

(Изъ магазина грчкогъ у Смирни излазећегъ.)

Было є нѣгда кодъ великаша Европейски
тай обычай, да по єдногъ сулуду, ради увесе-
лїнїа, у кућама своима држе. Милордъ нѣкій,
Енглезъ, даде єдаредъ свомъ сулуди єданъ
штапъ, наручивши му, да га чува, па кадъ
наће кога одъ себе луђега, да га истомъ преда.

После нѣкогъ времена разболи се тай Ми-
лордъ, и кадъ є башъ на самртномъ концу
было, дође му нѣговъ сулуда, да га као свогъ
благодѣтеля посѣти. Кадъ му є пакъ Милордъ
казао, да ће га оставити, упыта га овымъ рѣч-
ма: „Па кудъ мыслишъ ићи Господине?“ —
„На другій свѣтъ,“ одговори Милордъ. — „Па
кадъ ћешъ се одтудъ вратити?“ — „Хоћешъ
ли после єдногъ мѣсцеа?“ — „Нећу“ — „Хо-
ћешъ ли после єдне године?“ — „Нећу.“ —
„Па кадъ ћешъ дакле?“ — „Никадъ“ — „А
еси л' штогодъ за тай свѣтъ, кадъ ћешъ се
тамо толико време бавити, спремio?“ — „Ни
самъ ништа.“ — „Заръ башъ ништа?“ „Башъ
ништа.“ — „А ты Господине, на онай штапъ,
што си ми га дао, да га чувамъ, па кадъ на-
ћешъ когъ луђегъ одъ мене, да му га пре-
дашъ, єрбо и до те лудости, до кое си ты до-
шао, јошть стигао нисамъ.“

Т. Петровићъ.